

OŠ Miren
Tomaž Krivec, uni.dipl geograf

PROJEKT »ŠOLSKI ZELIŠČNI VRT«

POVZETEK

Trajnostni razvoj kot osrednja razvojna paradigma Slovenije postaja vse bolj tudi sestavni del vzgojno-izobraževalnih programov. Eden izmed programov celostne okoljske vzgoje in izobraževanja je tudi program Ekošole. V okviru omenjenega programa se na OŠ Miren odvija projekt Šolski zeliščni vrt, ki je v prispevku predstavljen kot primer dobre prakse.

KLJUČNE BESEDE:

Zeliščni vrt, primer dobre prakse, Ekošola, trajnostni razvoj, vzgoja, izobraževanje.

KAZALO

1 UVOD	3
2 IDEJA IN ZASNOVA PROJEKTA »ŠOLSKI ZELIŠČNI VRT«.....	4
3 POTEK IZDELAVE ZELIŠČNEGA VRTA	5
4 VIZIJA NADALJNJEGA RAZVOJAZELIŠČNEGA VRTA.....	7
5 PROJEKT »ŠOLSKI ZELIŠČNI VRT« KOT PRILOŽNOST ZA MEDPREDMETNO POVEZOVANJE	8
6 ZELIŠČNI VRT KOT VZGOJNO-UČNI PRIPOMOČEK	9
7 SKLEP	10
8 VIRI IN LITERATURA	12

1 UVOD

Strategija razvoja Slovenije je zasnovana na trajnostnem razvoju kot osrednji perspektivi, ki vključuje gospodarsko vitalnost, pravičnost, socialno kohezijo, varstvo okolja in trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri. Slovenija razume trajnostni razvoj kot razvoj, ki zadovoljuje potrebe sedanjih generacij, ne da bi ogrozil možnosti prihodnjih generacij, da bodo tudi te lahko zadovoljevale svoje potrebe (Smernice vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj od predšolske vzgoje do univerzitetnega izobraževanja, 2007).

Razumevanje in uresničevanje načel trajnostnega razvoja pa ni več le del različnih razvojnih dokumentov, temveč postaja vse bolj tudi sestavni del znanj ter vzgojnih vrednot v slovenskih šolah (Kolnik, 2010). Načela ter cilji in načini za doseganje vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj so podani v Smernicah vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj od predšolske vzgoje do univerzitetnega izobraževanja Ministrstva za šolstvo in šport (Smernice vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj od predšolske vzgoje do univerzitetnega izobraževanja, 2007).

Eden izmed uveljavljenih programov celostne okoljske vzgoje in izobraževanja, ki je namenjen spodbujanju in večanju ozaveščenosti o trajnostnem razvoju med otroki, učenci in dijaki skozi njihov vzgojni in izobraževalni program ter skozi aktivno udejstvovanje v lokalni skupnosti in širše, je tudi program Ekošole (Ekošola, 2015).

V omenjenem programu OŠ Miren sodeluje od leta 2007, v tem času pa je v okviru programa speljala številne projekte, od katerih so nekateri postali že utečeni in del stalne prakse. V šolskem letu 2014/2015 se je na pobudo učitelja geografije in koordinatorja Ekošole rodila ideja o šolskem zeliščnem vrtu, ki bi dobil mesto na do sedaj neizkoriščenem prostoru ob šoli. Glavni namen projekta je bila postavitve manjšega zeliščnega vrta, ki bi pri nastajanju povezal učence, učitelje, vodstvo, tehnično osebje ter lokalno skupnost. Učenci pa naj bi v okviru projekta dobili možnost, da v praksi preizkusijo in osvojijo nova znanja, se naučijo sodelovanja ter odgovornosti do sebe, drugih in okolja. Zeliščni vrt naj bi skozi leta rasel, se razvijal ter spodbujal razvoj novih sorodnih vsebin.

Na začetku projekta smo si zadali dvoletni delovni plan in temu primerno razdelili cilje:

Šolsko leto 2014/2015

- Zasnova in izdelava dvignjenih lesenih gred
- Zbiranje in nakup zelišč ter njihova zasaditev

- Redna skrb učencev za vzdrževanje zeliščnega vrta ob pomoči mentorjev in tehničnega osebja
  - Uporaba vzgojenih zelišč pri predmetu sodobna priprava hrane ter v šolski kuhinji
- Šolsko leto 2015/2016
- Uvedba zeliščarskega dnevnika
  - Razširitev zeliščnega vrta ter ureditev skalnjaka z različnimi kamninami
  - Delitev viška zelišč s podružničnimi šolami in vrtci
  - Oblikovanje zeliščnih vrtov na podružničnih šolah
  - Izdelava zeliščnih izdelkov za šolski bazar
  - Ureditev bližnje okolice z zasaditvijo sadnega drevja
  - Medpredmetno sodelovanje na temo zeliščni vrt

2 IDEJA IN ZASNOVA PROJEKTA »ŠOLSKI ZELIŠČNI VRT«

Ideja o zeliščnem vrtu se je porodila ob pogledu na prazen in neizkoriščen prostor ob šolski stavbi ter navdahnjena s številnimi dobrimi praksami drugih šol. Rodila se je iz miselnosti, da se učenci največ naučijo na praktičnem primeru, ko lahko soustvarjajo ter sprejemajo tudi del odgovornosti. Hkrati pa je bil projekt mišljen kot stičišče za medpredmetno povezovanje ter sodelovanje različnih akterjev. K nastanku projekta je pripomogel tudi naraščajoči trend zdravega načina prehranjevanja in z naravo povezanega življenja. Nenazadnje pa že sam primorski okoliš s svojo tradicionalno uporabo zelišč v kulinariki in nasploh tovrsten projekt spodbuja.

Od same ideje do realizacije zeliščnega vrta je bilo potrebnih nekaj dogovarjanj in usklajevanj. Za začetek se je koordinator Ekošole sestal z ravnateljico ter predstavil svojo idejo in dolgoročno vizijo projekta. Ravnateljica je izkazala izrazito naklonjenost projektu ter predlagala ustanovitev projektnega tima, s čimer je bilo omogočeno nadaljnje načrtovanje konkretnih dejavnosti.

Učitelj geografije in koordinator Ekošole je kot pobudnik projekta Šolski zeliščni vrt prevzel vlogo koordinatorja, čigar naloga je usmerjanje in nadzor nad pravilno izvedbo projekta. Zadolžen je bil tudi za začetno idejno zasnovo zeliščnega vrta. Vsakemu od sodelujočih je bila v okviru projekta dodeljena svoja vloga. Vodstvo ustanove je bilo zadolženo za finančno plat projekta, torej za nakup pripomočkov in surovin potrebnih za realizacijo ideje. Kot strokovni

del ekipe sta bili vključeni knjižničarka, ki se ljubiteljsko ukvarja z gojenjem zelišč, ter učiteljica biologije s svojim strokovnim znanjem o rastlinah. Za dokončno vizualno podobo vrta je poskrbel učitelj likovnega snovanja. Hišniki so bili zadolženi za tehnično pomoč pri izdelavi lesene konstrukcije, čistilno osebje pa za zalivanje rastlin v času odsotnosti učencev. Učenci, ki sodelujejo v projektu, so se vanj vključevali prostovoljno, nekateri pa tudi v okviru izbirnih predmetov turistična vzgoja in življenje človeka na Zemlji. V šolskem letu 2014/15 je bilo v projekt vključenih 35 učencev.

3 POTEK IZDELAVE ZELIŠČNEGA VRTA

Za začetek smo na papir izrisali več idejnih skic, kako naj bi naš zeliščni vrt izgledal. Ko se je ideja o izgledu in zasnovi vrta dokončno izoblikovala, smo za pomoč prosili hišniško osebje. Odločili smo se namreč za dvignjene lesene grede, zato smo potrebovali nasvet glede primerne lesa, sestave in zaščite gred ter pomoč pri nabavi. Pripravili smo finančni plan projekta ter ga predložili vodstvu v potrditev, šele nato se je lahko začela nabava potrebnega materiala.

Tabela 1: Proračun projekta Šolski zeliščni vrt v šolskem letu 2014/2015

Material	Cena v eur
les	200
vijaki	125
zaščitna barva	50
čopiči	20
zelišča	40
Skupaj	435

Na dodeljenem prostoru ob šolski stavbi smo najprej z vejami in vrvmi zarisali načrt zeliščnega vrta, nato pa so učenci začeli z odstranjevanjem travnate ruše ter s prekopavanjem zemlje. Sledila je izdelava lesenih korit, ki so jih učenci sestavili s pomočjo koordinatorja in hišniškega osebja. Korita so obdali z večjimi kamni, ki jih nameravamo v nadaljevanju projekta preoblikovati v skalnjak. Korita so napolnili s kamenjem, vejevjem, odpadnim listjem, zemljo in humusom, nakar so bila korita nared za prve zasaditve.

Slika 1: Zasnova zeliščnega vrta

Slika 2: Končna podoba zeliščnega vrta

Sledila je priprava načrta zasaditve ter popis rastlin, ki smo jih želeli umestiti v zeliščni vrt. Ker smo v projekt že od samega začetka želeli aktivneje vključiti vse učence, pa tudi njihove starše in sorodnike, smo priredili zbiralno akcijo domačih sadik za zelišča. Na ta način nam je uspelo zbrati kar nekaj vrst zelišč, manjkajoča pa smo kupili na bližnji specializirani ekovrtnariji. Pri zasaditvi rastlin smo, kolikor je bilo mogoče, upoštevali setveni koledar Marie Thun, saj smo želeli na ta način učencem prikazati enega izmed orodij ekološkega in biodinamičnega vrtnarjenja. Snovanje vrta ter seznanjanje z zelišči je potekalo tudi s pomočjo napotkov iz strokovne literature (Mira Pušenjak: Moj bio vrt; Lončar et al.: Ščepec rešitve – Zamolčane zdravilne moči začimb Mirjam Grilc: Zelišča z gore).

Med šolskim letom so bili učenci zadolženi, da skrbijo za zasajeni zeliščni vrt, kar je pomenilo redno zalivanje ter pletje plevela. Do začetka poletja so se zelišča že toliko razbohotila, da so lahko v okviru predmeta sodobna priprava hrane pripravili zeliščno »frtaljo«. Obirali pa so lahko tudi prve plodove gozdnih jagod. Prvo žetev zelišč in pripravo na sušenje je izvedla ena izmed mentoric med šolskimi počitnicami, drugo žetev pa smo izvedli skupaj z učenci v začetku letošnjega šolskega leta. Zelišča, ki so se do začetka letošnje jeseni dovolj razrasla, da so bila primerna za delitev, smo izkopali in podarili podružničnim šolam in vrtcem z namenom, da oblikujejo svoj zeliščni vrt ter se tudi na nek simbolen način povežejo z matično šolo.

V letošnjem šolskem letu smo uvedli tudi zeliščarski dnevnik, v katerega učenci vpisujejo vrtna opravila glede na posamezne letne čase, načrte in morebitne ideje. Mentor, ki je zadolžen za redno pregledovanje in spremljanje zeliščarskega dnevnika, dobre ideje predstavi preostalim članom tima ter se dogovori, katere in kako bi jih uresničili.

4 VIZIJA NADALJNJEGA RAZVOJAZELIŠČNEGA VRTA

Zasajeni zeliščni vrt v dvignjenih gredah predstavlja jedro našega projekta, ki naj bi se skozi leta širil in pridobival na novih vsebinah. Nadgrajevanje in uvajanje novih vsebin pa je nujno, če želimo, da ostane projekt učencem živ in zanimiv.

Za nadaljnji razvoj zeliščnega vrta smo si zadali nekaj kratkoročnih in nekaj dolgoročnih planov. V letošnjem šolskem letu najprej načrtujemo ureditev skalnjaka s toploljubnimi rastlinami. Skalnjak pa ni mišljen le kot zasaditev, ampak tudi kot učni pripomoček pri pouku geografije, saj smo z učenci že začeli zbirati različne tipe kamnin. Če smo v lanskem letu zeliščni vrt zasadili le z že vzgojenimi sadikami, bi ga letos radi nadgradili z lastno vzgojenimi rastlinami. Nekatere rastline bomo zgodaj spomladi sejali v lončke in jih vzgajali, druge pa bomo sejali direktno v grede. Ker se zavedamo, da so današnje generacije učencev naklonjene spletnim tehnologijam, bi jim omogočili, da se pri planiranju zasaditve in opravi na zeliščnem vrtu poslužujejo tudi spletne aplikacije Posadi.si. V spomladanskem času načrtujemo še zasaditev sadnega drevja, s katerim bomo nadomestili odslužena drevesa albicije. Z izbiro sadnih dreves za nadomestno zasaditev smo želeli še v praksi udejanjiti načela samooskrbe in trajnostnega razvoja. Pridelana zelišča bodo tudi letos na voljo za uporabo pri predmetu sodobna priprava hrane, morebitni višek pa bi bil namenjen izdelkom za šolski bazar. Želimo si, da bi zeliščni vrt tekom šolskega leta postal premet medpredmetne povezave oziroma da bi ga vključili v učne ure pri posameznih predmetih.

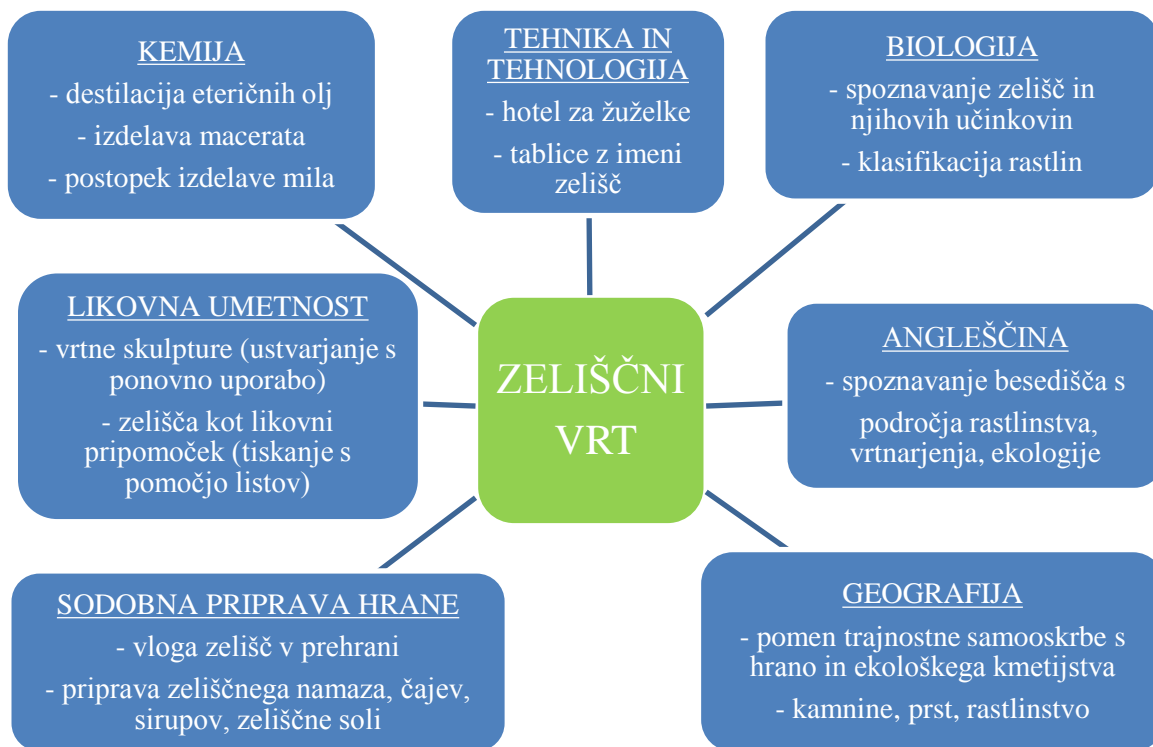
Dolgoročni načrti pa gredo v smeri razširitve obstoječega zeliščnega vrta, morebitne nadgraditve z manjšim zelenjavno-okrasnim vrtom ter ureditev okolice s koticami za posedanje, ki bi omogočili neposrednejši stik z vrtom. Glede na to, da je šola umeščena v podeželski okoliš, ki v bližini ponuja številne obdelovalne površine, bi veljalo razmisliti tudi o najemu »šolske njive«, ki bi jo učenci obdelovali pod mentorstvom lokalnega pridelovalca. Sicer pa bi želeli v projekt dolgoročno vključiti tudi šolsko kuhinjo, ki bi pridelke z zeliščnega vrta redno vključevala v pripravljane obrokov, seveda ob predpostavki, da se zeliščni vrt razširi do te mere, da bi to omogočal.

5 PROJEKT »ŠOLSKI ZELIŠČNI VRT« KOT PRILOŽNOST ZA MEDPREDMETNO POVEZOVANJE

V sodobni osnovni šoli postaja problem povezovanja učnih vsebin vse opaznejši, saj prihaja zaradi zahtev časa v naše programe velika količina znanstvenih dejstev, ki jih je treba usvojiti, in spretnosti, ki jih je treba obvladati (Širec et al., 2011). Medpredmetno povezovanje je nastalo zaradi težnje po doseganju večje kakovosti pouka in prilagajanja načinov poučevanja sodobnim spoznanjem o naravi učenja. Ob tem naj bi se upoštevalo učenčevo celostno spoznavanje učne stvarnosti (Perko, 2009). Naloga medpredmetnega povezovanja je premagovanje ločnic med učnimi predmeti, zavestno vzpostavljanje zveze med sorodnimi učnimi vsebinami znotraj enega učnega predmeta ali med več predmeti, da bi dosegli čim bolj enotne ali celostne izobraževalne učinke, ki bi omogočili učencem nadpredmetno razumevanje sveta (Blažič et al., 2003).

Poznamo več načinov povezovanja vsebin in predmetov. Najpogostejši primer medpredmetnega poučevanja je tematska enota, ki jo poučujemo z več zornih kotov, torej skozi različna predmetna področja (Širec et al., 2011). V našem primeru predstavlja tematsko enoto zeliščni vrt, ki jo lahko obravnavamo v okviru učne snovi različnih predmetov. Za konkretno medpredmetno sodelovanje bo v nadaljevanju potrebno sestaviti strokovni tim, s katerim bomo določili, kateri razredi bi se vključili v medpredmetno povezovanje ter pri katerih predmetih bi izbrana tema dosegla z učnim načrtom predpisane cilje predmeta. Druga možnost za izvedbo omenjenega medpredmetnega povezovanja bi lahko bila tudi v okviru naravoslovnega dne oziroma v okviru dogodka, ki povezuje celotno šolo. Na spodnji sliki so kot idejna zasnova prikazane možne učne ure na temo zeliščni vrt pri nekaterih predmetih. Služi predvsem kot prikaz prepletanja posameznih predmetov v skupni temi oziroma kako je lahko ista tema izhodišče za učne ure pri različnih predmetih. Konkretna izvedba in izbira obravnavane učne snovi pa je seveda prepuščena strokovnosti vsakega posameznega učitelja.

Slika 3: Zeliščni vrt kot učni pripomoček in/ali tema medpredmetnega sodelovanja

Cilj zeliščnega vrta pa seveda ni le medpredmetno povezovanje, ampak tudi njegova vključitev v okvire in potrebe posameznih učnih predmetov. Sam zeliščni vrt namreč ponuja številna tematska izhodišča in lahko služi kot odličen učni pripomoček. Šele s tem, ko ga vključimo v vsakdanje življenje in dogajanje na šoli, lahko zeliščni vrt popolnoma zaživi.

6 ZELIŠČNI VRT KOT VZGOJNO-UČNI PRIPOMOČEK

Šolski zeliščni vrt predstavlja pomemben vzgojno-učni pripomoček, ki ga lahko umestimo v učne vsebine pravzaprav kateregakoli predmeta. S tem prevzame funkcijo povezovalnega oziroma stičnega člana v šolskem vsakdanu. Učencem so na ta način zagotovljeni pogoji za razvijanje kompleksnega in kritičnega mišljenja ter doseganje povezanega in poglobljenega znanja. Holistični pristop k obravnavani vsebini je pomemben tudi z vidika izobraževanja za trajnostni razvoj.

Projekti, kot je zeliščni vrt in ostale dopolnilne vsebine, ponujajo priložnost, da se izven standardnih učnih programov izkažejo tudi tisti učenci, ki so sicer učno šibki. Na ta način jim je omogočeno, da se izkažejo z vrlinami in sposobnostmi, ki jih v okviru institucionalnega

izobraževanja sicer težko primerno ovrednotimo. Posledično se z zavedanjem lastnih kvalitiet lahko izboljša tudi učenčeva samopodoba. V okviru projektov se učenci učijo tudi sodelovanja, saj se morajo v zasledovanju skupnega cilja prilagajati, izmenjevati in dopuščati različna mnenja, deliti delo itd.

Učenci, ki so se vključili v projekt, so bili že od samega začetka pripravljene aktivno sodelovati pri ustvarjanju zeliščnega vrta. Tudi v primeru, ko so se dela zavlekla v čas po pouku, izjemoma pa celo med koncem tedna, so bili pripravljene svoj prosti čas nameniti delu na projektu. Da so projekt vzeli za svojega, nakazuje tudi dejstvo, da so med šolskim letom večkrat z zanimanjem opazovali rast in napredek zasajenih rastlin. Projekt jim je nedvomno približal naravo in zakonitosti dela na vrtu.

V prvem letu so se na odgovornosti, ki jih terja delo na vrtu, še navajali, zato jih je bilo potrebno opomniti, ko je bil čas za zalivanje, nego in pletje rastlin. V letošnjem letu pa smo želeli, da prevzamejo več odgovornosti in samoiniciativnosti, zato smo uvedli zeliščarski dnevnik, kamor bodo vpisovali svoje dejavnosti, zadolžitve in ideje.

V okviru projekta so imeli priložnost preizkusiti tudi svoje ročne spretnosti ter osvojiti določena tehnična znanja, saj je postavitve dvignjenih gred terjala kar nekaj truda. Prav omenjena faza projekta, ki je zahtevala največ fizičnega dela, pa je med učenci požela največ navdušenja. Zanimivo jim je bilo tudi samo žetje zelišč ter praktični prikaz rabe zelišč v kulinariki.

Med potekom projekta nam je uspelo ustvariti vzdušje, ki je učence nagovarjalo k sodelovanju in medsebojni pomoči. Manjša nesoglasja, ki so se pojavljala, smo skušali takoj prediskutirati in najti pravo rešitev. V okviru projekta so pozitivno presenetili tudi nekateri učenci, ki so sicer učno šibki ali izstopajo z manj prilagodljivim vedenjem. Sproščeno vzdušje in neformalne vsebine so nedvomno pripomogle k njihovi pripravljenosti za vključitev in aktivno sodelovanje v projektu.

7 SKLEP

V današnji družbi, ki se sooča s številnimi okoljskimi, družbenimi in političnimi problemi, se kot nova razvojna paradigma vedno bolj uveljavlja načelo trajnostnega razvoja. Dosedanja paradigma, ki temelji predvsem na eksponentni rasti gospodarstva in potrošništva ne ozirajoč se na družbene in okoljske posledice, se je že izkazala kot dolgoročno neprimerna. Da bi koncept trajnostnega razvoja lahko resnično zaživel in se udejanjil tudi v praksi, je potreba

njegova načela vključevati v vse družbene sfere začenši z izobraževanjem. V Sloveniji postaja načelo trajnostnega razvoja vse bolj sestavni del vzgojno-izobraževalnega procesa, v skladu s tem so bile tudi sprejete Smernice vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj od predšolske vzgoje do univerzitetnega izobraževanja.

Eden izmed uveljavljenih programov, ki v vzgojno-izobraževalne procese vnašajo načela trajnostnega razvoja, je tudi program Ekošole. V okviru programa imajo učenci priložnost, da s sodelovanjem pri različnih projektih na zanimiv in kreativen način razvijajo pravilen odnos do okolja. Prav na podlagi omenjenega dejstva smo se na OŠ Miren odločili, da večletno sodelovanje v projektu Ekošola nadgradimo še s projektom Zeliščni vrt.

Projekt je od samega začetka potekal gladko, saj je bila ravnateljica zelo naklonjena zamisli o zeliščnem vrtu, tako da smo lahko takoj začeli s sestavljanjem tima, vključevanjem otrok, planiranjem ter nabavo materiala. K temu so pripomogli tudi že od začetka jasno definirani cilji, ki smo jih v okviru projekta želeli doseči, ter delitev dela znotraj projektnega tima. Pravzaprav edina ovira, na katero smo v okviru projekta naleteli, je bil finančni zalogaj za nabavo materiala. Sicer pa nam je v prvem letu projekta uspelo doseči vse zadane cilje razen namere, da bi pridelana zelišča uporabljali v šolski kuhinji, saj je bilo pridelanih zelišč še premalo. V šolskem letu, ki je v teku, pa smo si zastavili cilje, ki bodo zeliščni vrt še nadgradili.

Zeliščni vrt je s svojo estetsko noto lepo popestril šolsko okolico, še pomembnejše pa je, da mu je uspelo popestriti šolski vsakdan. Učencem v prvi vrsti omogoča, da se spoznajo z zelišči in naravnimi zakonitostmi na vrtu ter se učijo rokovanja z orodjem. Doseganje zastavljenih ciljev je mogoče le preko skupinskega sodelovanja in prevzemanja odgovornosti. Poleg tega jim vrt omogoča, da se izkažejo z veščinami in znanji, ki sicer v okviru standardnega učnega sistema ne pridejo do polne veljave. Slednje je še posebej pomembno z vidika učencev z učnimi in vedenjskimi težavami.

Zeliščni vrt lahko razumemo kot učni poligon za številne učne predmete, tako posamično kakor tudi v okviru medpredmetnega povezovanja. Pri skorajda vsakem predmetu lahko najdemo teme, ki se navezujejo na tematiko zeliščnega vrta, ter s tem učencem omogočimo osvajanje celostnega in povezanega znanja.

8 VIRI IN LITERATURA

Blažič, M., Ivanuš-Grmek, M., Kramar, M., Strmčnik, F., 2003. Didaktika. Novo mesto, Visokošolsko središče, Inštitut za raziskovalno in razvojno delo, 422 str.

Ekošola. URL: <http://www.ekosola.si> (citirano 20.12.2015)

Kolnik, K., 2010. Šolska geografija v luči vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj. V: Dela 34. Ljubljana, Oddelek za geografijo, Univerza v Ljubljani, str. 2010-210

Perko, J., 2009. Načrtovanje medpredmetnih didaktičnih sklopov: diplomsko delo. Maribor, Filozofska fakulteta, 80 str.

Smernice vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj od predšolske vzgoje do douniverzitetnega izobraževanja. 2007. Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport, 27 str. URL: <http://www.mizs.gov.si> (citirano 6.1.2016)

Širec A., Arzenšek K., Deutsch S., Košpenda V., 2011. Medpredmetno povezovanje kot strategija za kakovostno učenje učencev v osnovni šoli. V: Vodenje v vzgoji in izobraževanju, 9/1. Ljubljana, Založniška šola za ravnatelje, str. 33-58